

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 12

81. ÅRGANG

21. JUNI

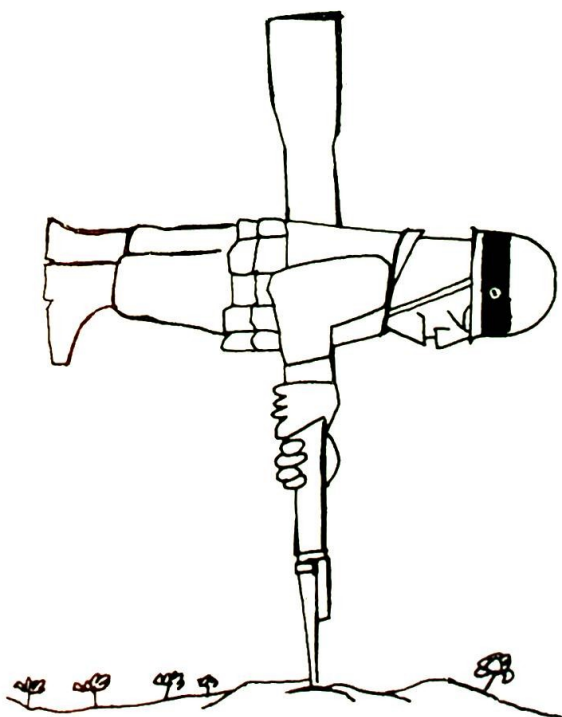
1 9 6 9

(SIDE 188)

**INTERVJUET
MED
SUENENS**

(SIDE 182)

**HELDER
CAMARAS
VENN DREPT**

**LESERBREV
OM
«NØDVERGE-
REGELEN»**

(SIDE 184—185)

BRASIL:

STUDENTPREST MYRDET I RECIFE

Nesten 5000 mennesker deltok i sørgetoget da den unge brasilianske studentpresten, pater Henrique Pereira Neto ble begravet. Presten ble funnet drept, hengt opp i et tre ved universitetet i Recife. Han var en nær venn og rådgiver i ungdomsspørsmål til erkebiskop Helder Camara som ifølge Catholic Herald har sagt at mordet ble utført av «reaksjonære grupper».

Pater Neto som underviste i sosiologi ved universitetet hadde tre kulehull i hodet da han ble funnet. En av den dreptes venner, Candido Pinto ble skutt ned i april.

Erkebiskop Camara sa at de reaksjonære grupper i Brasil er overbeviste om at deres misjon er å redde den vestlige verden og den kristne sivilisasjon, og de dreper de som de mener utgjør en trussel. Han sa at det var satt opp en liste på over 30 navn i Recife av mennesker som var dømt til døden av disse gruppene.

Hovedmistenkte for mordet på pateren er medlemmer av en terroristorganisasjon som kalles Communist Hunt Commandos, en gruppe som omfatter ultrakonservative elementer i de væpnede styrker. Organisasjonen mener at «progresive prester er farligere enn kommunister», skriver avisen.

Fire menn som skjøt med maskingevær mot erkebiskop Helder Camaras bolig i oktober ifjor er antagelig fra samme organisasjon.

□

PAVEN I GENEVE

Mangelen på jublende menneskemasser var det mest slående trekk ved pave Paul VI's besøk i den sveitsiske byen Genève i forbindelse med Den internasjonale arbeidsorganisasjons (ILO) (50-års jubileum. Det var en ny

erfaring for den bereiste paven, ifølge dem som fulgte den romersk-katolske kirkes overhode på hans 12 timer lange besøk i den tradisjonelt sett protestantiske byen, skriver New York Times.

Det kom ikke til uvennlige de-
(Forts. neste side)

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høy-messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	9.00 9.45 og	11.00 19.00
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.45 11.30 18.30	10.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 153244	11.00	9.30
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 21 25 87		10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappellensgt. 1, tlf. 83 20 19.	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53 765	17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45 —
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eystein kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykebjergem</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	10.00
TROMSØ: <i>Vor Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31. VIII (St. Elisabeth nstitutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

PROGRAMTALEN

Det blir mer og mer klart at den kommende bispesynoden i Roma i oktober er årets store begivenhet i den katolske kirke. Ikke bare det, resultatet av dette møte mellom omkring 120 talsmenn for verdenskirkenes bispekonferanser (deriblant den nordiske) og pave Paul VI kommer til å angi tonen for noen år fremover i Kirkens liv og arbeide.

Av den grunn er det mer enn interessant å notere enkelte av de uttalelser den belgiske kardinal Suenens har kommet med i et intervju med et fransk katolsk tidsskrift. Siktepunktet for uttalelsene er helt tydelig synoden, vi vet at noen også uten videre karakteriserer intervjuet som en *program-tale* for oktober-møtet.

Sikkert er det ihvert fall at biskopene møter til disse samtalene med ganske bestemte tanker om sitt medansvar for Kirkens styre og stell og med en klar vilje til å gå inn for et «aggiornamento» også i forholdet mellom den romerske kurie og de lokale biskoper.

Allerede i juli er det meningen at de europeiske biskoper skal ha et forberedende møte i Chur i Sveits for blant annet å drøfte sine synspunkter på en rekke praktiske problemer i Kirken. Såvidt vi vet har det fra Roms side vært antydning overfor de enkelte bispekonferanser at det muligens vil være bedre å utskyte dette møtet til etter synoden i oktober. Vi aner ikke om dette forlydende holder stikk, men det er liten grunn til å regne med at en slik følelse blir etterfulgt av en lydlig utsettelse. Det er antagelig mange av de ærverdige biskoper som nå mener at tiden er moden for en konfrontasjon om kuriens noe selvbestaltede regjeringsform og informasjonsmetoder.

Man skal vel bare huske på en ting — dette er ikke noe opprør. Det er intet forsøk på å redusere pavens posisjon og spesielle makt i den katolske kirke som Peters efterføl-

ger. Snarere er det vel, såvidt en legmannsjournalist kan se, et bestemt ønske om å virkeliggjøre det annet Vatikan-konsils store tanke om biskopenes kollegialitet og medansvar, i direkte samarbeide med paven og under hans

forsete. Sentraladministrasjonen er verdifull, ja, temmelig uunnværlig, men den er et utøvende redskap for paven og hans biskoper — ikke en instans mellom paven og biskopene.

A. R.

PAVEN I GENEVE

(Forts. fra forrige side)

monstrasjoner fra innbyggernes side. De valgte tydeligvis å gi uttrykk for sin sympati for Jean Calvins protestantisme ved å holde seg borte fra arrangementene. Men åtte av den nord-irske protestantpresten Ian Paisleys tilhengere gjennomførte en protest-marsj utenfor hovedkvarteret til Kirkenes Verdensråd en time før paven kom dit. Demonstrantene ble fjernet av politiet.

Under sitt besøk i hovedkvarteret gjorde paven det klart at den romersk-katolske kirke ennå ikke kan tenke seg å be om medlemskap i det internasjonale råd som representerer de protestantiske og ortodokse sider ved kristendommen. Men han kalte besøket «et

velsignet møte, et profetisk øyeblikk».

I en tale i ILO's hovedkvarter appellerte pave Paul til verden om å gjøre mennesket til herre over moderne industriell teknikk. Han la spesiell vekt på nødvendigheten av å hjelpe «de svake folk» i Ulandene til å overleve i kampen mot «de sterkes makt».

— Nå og i fremtiden må dere beherske de sterke folks rett, og prioritere de svakes utvikling, ved å skape forhold, ikke bare teoretisk, men praktisk, for en virkelig internasjonal arbeidslov på folkenes nivå, fremholdt han.

AGAPE

Den økumeniske kommisjon for England og Wales har oppfordret katolikker og andre kristne

til å gi uttrykk for sitt vennskap ved av og til å delta i en Agape eller «vennenskapsmåltid».

Erklæringen fra kommisjonen definerer en Agape som «et vanlig måltid som deles av kristne eller en familiegruppe, men som er sentret om bønn, skriftlesning og brødsbrytelse».

Kommisjonen understreker imidlertid at dette måltid ikke ved en misforståelse må regnes for Eukaristien, den foreskriver også visse forholdsregler for at man skal sikres mot at det settes likhetstegn mellom et slikt Agape og den helige kommunion.

Inter-kommunion er ifølge kommisjonen ikke tillatt.

Agape er imidlertid av stor verdi når det gjelder å uttrykke et virkelig vennskap i Kristus, på tvers av alle grenser mellom kristne, heter det.

Sommer-
nummeret
kommer
den 5. jull.

PAVE JOHANNES I ENCYKLIKAEN PACEM IN TERRIS:

«Det er imidlertid med den største sorg vi ser hvordan de økonomisk mest fremskredne land allerede har skapt seg enorme forråd av våpen og fremdeles arbeider på å skaffe seg nye, med oppbud av uhyre menneskelige og materielle ressurser. Dette legger tunge byrder på disse lands borgere, mens andre nasjoner mangler den nødvendige hjelp til sin sosiale og økonomiske utvikling.

Man har for vane å hevde at slik som forholdene er, kan freden bare opprettholdes ved en likevekt i våpenmakt. Dermed fremkaller enhver økning i det militære potensiell hvor som helst en fordobling av de andre statenes anstrengelser på dette punkt. Dersom en stat er utstyrt med atomvåpen, fører dette andre til å skaffe seg tilsvarende våpen, med en tilsvarende ødeleggende virkning.

Og på denne måten lever verdens befolkning i en stadig frykt, likesom under truselen av en forferdelig orkan som når som helst kan bryte løs. Og ikke uten grunn, siden våpnene ligger klar. En kan knapt tro mulig at der finnes mennesker i verden som våger å ta ansvaret for de uhyre massakrer og ødeleggelser en krig ville føre med seg. Ikke desto mindre må det konstateres: En uforutsett ting, et ulykkestilfelle er nok til å fremkalle katastrofen. Men selv om det skulle være så at selve den uhyrlige virkning bruken av de moderne våpen ville få, forhindrer samtlige i å gå til krig — er det ikke desto mindre å frykte at allerede de atomforsøk som nå drives med militære formål for øye, vil få skjebnesvangre følger for livet på vår klode.

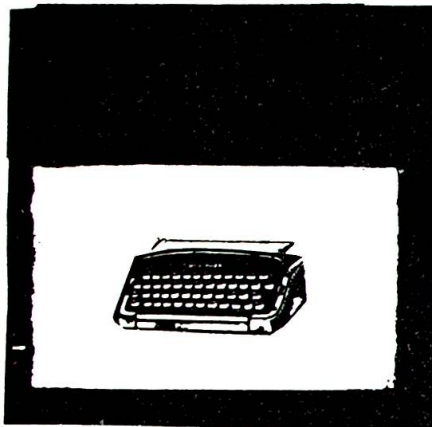
Rettferdigheten, klokskapen og sansen for det menneskeverdige krever følgelig stans i rustningskappløpet, en gjensidig og samtidig reduksjon av de våpenforråd som hvert enkelt land rår over, forbud mot atomvåpen og endelig en alminnelig nedrustning, gjennomført etter felles avtale og under effektiv kontroll. «Av all kraft,» erklærte Vår forgjenger Pius XII, «må man forhindre at en verdenskrig, med alle de økonomiske og sosiale ulykker, alle de moralske utskielser og alt det forfall som den fører med seg, en tredje gang slår ned på menneskeheten.»

Men alle må også være klar over at slike ting som stans i den militære oppladning, en reell nedskjæring av rustningene, og — enda mer — deres fullsten-

(Forts. side 193.)

LESERNE OG «NØDVERGEREGELEN»

TO BREV OM

Herr redaktør.

Det vil kreve mange årganger av St. Olav å rydde opp i den krattskog av fordommer og vanetenkning, selvbedrag og sløvsinn som omgir den kristnes holdning til «rettferdig» og «urettferdig» krig, til bruken av vold og plikten til ikke-vold. Vi må her bruke uttrykket «den enkelte kristnes» holdning, for Kirken som sådan gir faktisk idag ingen brukbar retningsviser for den som vil orientere seg. Bladets navne og Norges skytshelgen kan representere én ytterlighet av akseptabel katolsk innstilling — erkebiskop Roberts (som pasifist) en annen, og en legmann står hjelpeløs midt mellom dem og finner bare vagt uttrykte prinsipper å støtte seg til. En debatt om dette er nødvendig for oss alle og vi må håpe og be om at

det ut av debatten må krystallisere seg visse absolutter som kan bli kjer- nen i en klar kristen morallære om vold.

Den første forutsetning for at en debatt skal føre til noe positivt må vel være at vi alle forsøker å kvitte oss med fordommer. Våre erfaringer fra en nazistisk okkupasjon, våre meninger om russisk fremferd i Ungarn og Tsjekkoslovakia, om raseundertrykkelsen i Sør-Afrika og om utryddelsen av de baltiske lands identitet, om Francos politiske torturistpoliti og om Vietcongs massehenrettelser, om urettferdigheten i Sør-Amerika og om eiendomsretten til østsiden av Suez-kanalen må vi legge til side, og konsentrere oss om det faktum at vi diskuterer ikke et politisk mål, men et middel. Det er sagt noen ord om helliggjørelsen av midlet ved hjelp av målet, men det blir ikke alltid husket at slette og umoralske midler ikke blir renset ved at målet er ideelt.

Dommene over krigsforbryterne som sto for retten i Nürnberg gir oss noe å bygge på. Det ble der slått fast at ingen har plikt eller rett til å utføre forbrytelser på militær ordre. Som et første utgangspunkt for debatten synes jeg vi bør enes om å presisere, og utbasunere for all verden, at soldatens lydighetsplikt er begrenset — ja, jeg vil ha det inn i Kirkens offisielle lære, i alle demokratiers grunnlov og i NATO's for-

Herr redaktør.

Må vi som kristne snart bestemme oss for eller imot en helt konsekvent ikke-voldslinje? Eller er det mulig å fortsette balansegangen mellom den lovlige forsvarskrig og den for-dømmelige sosiale revolusjon?

Redaktørens spørsmålstilling er noe tendensiøs. Å bevege seg inn på ordene angrepskrig — forsvarskrig — sosial revolusjon vil føre langt, men jeg vil antyde at det enkelte ord ikke representerer et helt entydig begrep.

Det kan fastslåes at såvel Kirken som individet kommer i en konfliktsituasjon når det skal tas standpunkt til vold — ikke vold.

Det etiske fullkommenhetskrav tilsier at man skal overvinne det onde med det gode og at man vender det annet kinn til.

Det modererte etiske krav — budgitt for våre hårde hjerters skyld — møter vold med nødverge etter prinsippet øye for øye, tann for tann.

KRIG/VOLD

målsparagraf at en soldat har plikt under straffansvar til å motsette seg, og til å få andre til å motsette seg utøvelsen av en handling som er forbrytersk — som tortur mot fanger, overgrep mot sivile, represalier, ødeleggelse av sivile mål etc. Dette vil ikke i seg selv hindre eller stanse en krig, men konsekvent gjennomført vil det i alle fall begrense ulykkene — vi vil ikke på nytt bli ofre for deres moralsk medskyldige i Coventry, Dresden, Hiroshima.

Det kan også ha en annen konsekvens: frihetsbevegelsene i Sør-Afrika, Rhodesia og Sør-Amerika (og deres mål har all min støtte og sympati) vil vite at de ikke kan påregne oppslutning fra det kristne Europa hvis de ikke holder seg strengt til en kristen definert moralkodeks i sin kamp. Det er på dette feltet at jeg tror både redaktøren og jeg selv svever i fare for å snuble i våre fordommer. Jeg gjetter på at han som jeg selv håper på sosial rettferdighet i Sør-Amerika, og på at det hvite mindretallsstyret i Sør-Afrika må bli knekket. Det kan smake oss bittert, men vi må innrømme at hvis det skulle bryte ut åpen blodig konflikt i disse landene vil begge parter aldeles sikkert fare frem på en måte som ikke gjør dem fortjent til sympati. Borgerkriger er alltid forbryterske.

Dette er bare innledningsbemerkninger, nokså tilfeldig formulert 10 minutter etter at jeg fikk siste «St. Olav» i hende. La oss for all del få en meningsutveksling, og fremfor alt la oss trekke neste generasjon aktivt inn i den. Noe av det mest tragiske å se idag er all den mannlige ungdom som tar militærutdannelsen som en selvfølge og ikke som et valg mellom alternativer.

PER BANG

tenkeligheter ut fra det synspunkt at bruk av vold vil oppheve eller motvirke formålet. Avgjørelsen kan selvsagt diskuteres, men ikke mistenkeliggjøres. La oss i alle fall tro at Paven har tatt sin avgjørelse etter overveielse av begge handlingsalternativer.

ULF ERIK GUSTAVSEN

PS. Hvorfor kan man ikke i St. Olav søke å ta opp problemstillinger rent generelt og i deres rette dimensjoner, og unngå at de alltid fremkastes som en autoritetsstorm. Det avgjørende er ikke hva man sier man ikke har skrevet, men det man skriver.

**Debatten fortsetter
i neste nummer**

TROEN I PRAKSIS

Man skulle være meget forsiktig med de ord og de påstander man bruker, de kan fremkalle mange forskjellige reaksjoner. Hvis man sier til barn at deres første plikt er å ære eller å «dyrke» Gud, blir de bare sittende og gjespe. Hvis de da ikke kan ta til bens forst mulig. Om man sier det samme til folk som er overmette på religiøse talemåter, dupper de antagelig av og sover de rettferdiges sovn. Hos andre igjen kan det være farligere å bruke disse uttrykkene, det kan fremkalle bildet av en orientalsk despot som ikke bare krever skatt og servil tjeneste, men som også må holdes i humor med smiger og underdanige fakter og æresbevisninger.

Dette siste er nå en oppfatning man kan treffe på i visse primitive religioner, og man møter et snev av det samme i noen av de mer primitive historier i det Gamle Testamente. Men ellers må man jo si at både den genuine jødiske og den kristne oppfatning av Gud ikke er den av en knusende stormakt som vi skal være redde for og på liv og død holde oss til venns med ved hjelp av ofre og æresbevisninger. Ham som vi kaller Vår Herre er kjærligheten som vi elsker fordi Han har elsket og søkt oss først.

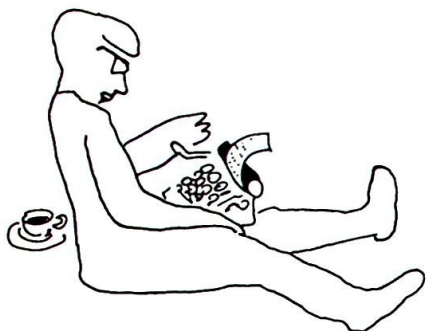
Derfor er menneskets kjærlighet svaret på Guds kjærlighet, lovprisning og gudsdyrkelse er uttrykk for denne kjærlighet. Men mennesket står aldri helt alene overfor Gud, spesielt ikke det kristne menneske. Det kristne menneskes Gudsforhold i Kristus får en samfunnsmessig karakter. En kristen står riktignok for Gud med sin personlige individualitet. Men han står ikke for Gud som en ener. I Kristus som han i dåpen er innlemmet i er han alltid mellom brødre og søstre. Med dem danner han et legeme, et samfunn, en Kirke. Like lite som den kristne religion — med all sin personlige karakter — er noe mellom «meg og min Gud alene», like lite kan den kristne gudsdyrkelse bli en

AV PATER

D. J. BOERS

utelukkende individuell affære. Fordi en blir kristen ved å tilhøre den nye pakts folk, er den kristne gudsdyrkelse en felles gudstjeneste og den går under navn av: Kirkens liturgi. Det er klart at den hellige liturgi ikke utgjør hele Kirkens gjerning. Å si det motsatte ville skurre stygt i lavkirkelige brødrekretsers evangeliske ører. Likevel er det viktig å ta seg det annet Vatikankonsils lære ad notam. Konsilet kaller liturgien et høydepunkt som hele Kirkens gjerning stre-

(Forts. side 190.)

ONSDAGS- BLIKKET

FARLIG ENIGHET?

■ I våre dager reagerer vi på en spesiell måte når vi får et opprop i hendene: Man ser først kvikt om saken har interesse for en personlig, dernest gransker man underskriftene for å finne ut om det hele er noe politisk lureri. Dukker det opp ett eller to navn på politiske motstandere, så kaster man oppropet med et grynt.

Nylig fikk katolsk ungdom i Oslo oversendt et slikt papir fra organisasjonen Folkereising Mot Krig — og på forskjellig vis havnet oppropet i St. Olavs redaksjon. Undertegnede leste det, merket på seg selv at han — med visse bemerkninger — var enig, men ble ytterst betenkt da han fikk øye på et par av navnene under. Var dette også bare en politisk vri?

Dette sagt innledningsvis fordi vi aner at noen av våre lesere vil reagere på at vi dermed ikke kastet oppropet. La meg fortelle hvorfor vi ikke gjorde det:

For det første er vi enig i at det må være en menneskerett å ha mulighet for å nekte å utføre militærtjeneste. Det er en rett som sandelig kan misbrukes, men den må helst eksistere som et alternativ.

For det annet har vi i St. Olav akkurat nå innledet en åpen debatt om de kristne kontra krig/vold, nødverge, rettfeldig krig osv. Dette er også et innlegg i denne debatten — enten man er enig eller ikke.

Og for det tredje finnes det som et flertall blant underskriverne troverdige og velinformerte mennesker som vi kan ha tillit til og som vi kan samarbeide med i en slik sak. Abbé Pierres navn er heller ingen dårlig anbefaling for katolikker.

Oppropet har denne ordlyden:

«Noen land har lovfestet retten til å nekte militærtjeneste av overbevisningsgrunner. Blant disse er Norge. I andre land må unge mennesker gå i fengsel, undertiden i mange år og flere ganger, fordi deres overbevisning forbyr dem å lære å drepe eller delta i forberedelser til krig. I noen land er fritakslovene så restriktive at bare en minoritet av nekterne faller inn under dem. Unge menn dømmes for en «forbrytelse» som i virkeligheten er en solidaritetshandling overfor deres medmennesker — en tro på livets ukrenkelighet, som ikke noe politisk argument kan rokke ved. Deres handling er en menneskerett!

De Forente Nasjoners Menneskeretts-

erklæring inneholder ikke denne retten. FN's kommisjon for menneskerettighetene er blitt konfrontert med dette problemet i mange år. Til nå er ikke noe blitt gjort. Derfor må vi som frie og ansvarbevisste mennesker aksjonere!»

«Appellen er opprinnelig undertegnet av bl. a. Benjamin Spock, Martin Niemöller, Abbé Pierre, Danilo Dolci, Paul Goodman, Jayaprakash Narayan, Fenner Brockway, Max Born og Josué de Castro.

I Norge har bl. a. følgende støttet appellen: Tone Bjørneboe, Margarete Bonnevie, Anders Bratholm, Frede Castberg, Torstein Eckhoff, Sigurd Evensmo, Finn Gustavsen, Trond Hegna, Olaf Kortner, Halvard Lange, Ragnar Leivestad, Torkel Opsahl, Haagen Ringnes, Rosa Seierstad, Torild Skard, Hans Vogt, Ingeborg Wilberg, Terje Wold.»

Appellen er sendt til 25 land av War Resisters International — hvor Folkereising Mot Krig utgjør den norske avdeling. Sluttresultatet skal overrekkes FN's generalsekretær i New York i august.

Kanskje man kan si at jeg er blåøyd som ikke gjennomskuer de mulige politiske hensikter bak et slikt dokument. Kanskje det.

Men egentlig ønsker vi som kristne å skape alternativer til maktsproget, verden over. Må vi ikke, for å oppnå noe slikt, våge et samarbeide med mange ukjente?

Abbé Pierre

DE UREDDE

■ Enkeltmennesket trer sjeldent frem i denne tiden. Men av og til skjer det, så det støkker i en av beundring. Det virket ihvert fall slik da Frantisek Kriegel før sin eksklusjon fra kommunistpampene og stalinistenes sirkler i Praha holdt en forsvartale hvor han blant annet sa:

«Det er velkjent at jeg nektet å undertegne den såkalte Moskva-protokoll. Jeg avsto det fordi jeg i denne protokoll så et dokument som bandt våre hender. Jeg nektet å undertegne den fordi det (etter alt å dømme undertegnet i Moskva) skjedde under den væpnede okkupasjon av vårt land, uten rådføring med de konstitusjonelle organer og i strid med vårt folks følelser.

Da avtalen ble fremlagt for Nasjonalforsamlingen var jeg imot den fordi den var i strid med FN-paktens og den internasjonale sameksistens' prinsipper, såvel som Warszawa-paktens bestemmelser. Avtalen savnet grunnleggende forutsetninger for å være en lovlig overenskomst. Den ble undertegnet i en atmosfære av maktutfoldelse, under forhold som i strid med sameksistensens prinsipper mellom de sosialistiske land og de internasjonale avtaler. Den ble undertegnet i nærvær av 100 000 fremmede soldater. Denne avtale ble ikke undertegnet med penn, men med kanonløy og maskingeværer.»

Det kreves stort mot for å kunne stå opp i en hærtatt by og si slike ting rett ut.

Det forteller noe om sivilmotstand anno 1969.

— OG FORSVARSLØSE

■ Andre ganger blir man under avislesning nesten svimeslått av plutselig viten om hvordan myndigheter og institusjoner i et så fredelig land som Norge kan hersje med — et enkelt individ. Et temmelig forsvarsløst sådan. Vi klipper Adresseavisen i Trondheim (3. juni) om et besøk på Skarmodalen telegrafstasjon, på den norske siden av riksgrensen, østenfor Hattfjelldalen:

«Telegrafstasjonen holder til i en liten grå stue på gården Nybrott. At det er en offisiell norsk telegraf- og telefonstasjon, fremgår av skiltet på veggen. Inne i stuen er telefonbordet plasert ved hodegjerdet av en divan, som er telegrafbestyrerens sengeleie. Selv oppholder bestyreren seg for øyeblikket i en gyngestol nær telefonbordet.

— Det gjelder å være parat, om noen skulle ringe — natt eller dag, sier bestyreren. Om natten er det særlig praktisk

Strek uten ord — fra PUBLIK,
den vest-tyske katolske avisen.

bare å strekke armen ut hvis alarmer går. Telegrafbestyreren bærer navnet Marit Larsen og har bekledd den ansvarfulle stilling som bestyrer av en grensetelegrafstasjon siden 1931. Alle samtaler mellom Norge og Sverige i dette området må nemlig gå over Skarmodalen stasjon.

— Ingen kommer over grensen uten meg, sier Marit Larsen. Hun har nylig passert 80 år.

— Har De fått noen melding om at De er falt for aldersgrensen eller er gått over i pensjonistenes rekke?

— Nei. Jeg har ikke hørt noe om det.

— Som statsfunksjonær har De vel krav på pensjon?

— Jeg har aldri hatt lønn.

— Men har ikke De ansvaret for Skarmodalen telegraf- og telefonstasjon og mellomrikstrafikken på telenettet i dette området?

— Jo, men ingen har snakket om at jeg skal ha betaling for det.

— Men hvordan henger det sammen?

— Da vi fikk telefonen til Skarmodalen i 1931, var betingelsen den at vi skulle holde stasjon gratis, og slik har det gått til denne dag. Jeg tror nærmest at Televerket har glemt både Skarmodalen og meg.

— Hvilken godtgjørelse har De?

— Jeg har 30 øre av hver krone innbetalt avgift. Imidlertid har stasjonen bare to abonnenter, og det er ikke hver dag de ringer heller. Det er ingen storbetaling, men det blir noen kroner i løpet av et år.

— Har De tenkt å søke om lønn eller pensjon?

— Nei. Jeg er gammel og sykkelig, og snart blir det vel slutt både med telefonen og med meg.»

Ja, det er en underlig verden vi er plassert i.

En skremmende kjærlighetsløs og formell verden.

RØDME

■ Diskusjonen om idrettsmennenes deltagelse i Europamesterskapet i Athen har pågått i ukevis i Skandinavia. Kan noen (som tenker på å starte i Athen) virkelig unngå å rødme av skam? spør for eksempel Arbeiderbladet redaksjonelt (29. mai).

Hermed være sagt at jeg nekter å rødme på vegne av de som eventuelt starter. Jeg er personlig i sterk opposisjon til militærregimet i Hellas, men jeg har også i årevis talt for kontakt, kulturellt og i idrettslivet, med et annet styre jeg ikke liker: sovjetdiktaturet.

Når jeg ikke rødmer, er det altså fordi jeg forsøker å være en smule konsekvent.

SPØRRESKJEMA

■ Til slutt takk til Darwin P. Erlandsen for notatet «Gravid», Dagbladet 6. juni. Darwin klipper her følgende galskap fra Alle Kvinners Blad:

«Sett kryss ved de av de følgende tingene som av og til bekymrer Dem

- Mulighetene for en kjernefysisk krig?
- Muligheten for at De lider av en uhelbredelig sykdom?
- Å bli gammel?
- Mørket?
- Gravid?

Poengberegningen foregår slik:
Trekk fra 1 for hvert kryss. Hvis De krysser av 4 eller fler, trekker De fra ytterligere 2 poeng.

(Alle Kvinners Blad,
nr. 20 - 1969.)»

Det er sant: ikke bare en kjærlighetsløs og formell verden.

En temmelig gal verden av og til også.
ANDREAS LEGMANN

RØSTER I KIRKEN

PIUS XII OG JØDENE

«Husker De den tyske forfatteren Rolf Hochhut og hans teaterstykke, «Stedfortrederen», hvor pave Pius XII ble beskyldt for å være ansvarlig for at millioner av jøder ble utryddet i Hitlers konsentrasjonsleirer?

Særlig på Kontinentet ga stykket støtet til en omfattende, langvarig og, selvfølgelig, resultatløs debatt. Fordi man ganske enkelt visste for lite, var det allerede den gang klart at det siste ord ennå ikke var sagt på lenge i denne saken.

Og det har slått til. En omfattende internasjonal litteratur har etter hvert i denne sammenheng sett dagens lys. Blant annet brøt Vatikanet den vanlige 100-års frist for frigivelse av sitt arkivmateriale og offentliggjorde alle dokumenter som angikk pavestolens befatning med Hitler-Tyskland og jødespørsmålet, dvs. for tiden fra 1933 til 1945.

For ikke lenge siden kom det en bok om dette emne, skrevet av den

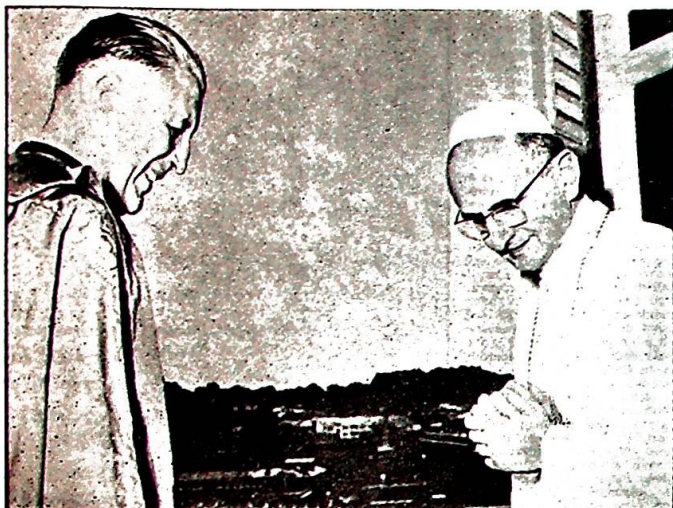
jødiske forfatter og historiker Pinchas E. Lapide. Den foreligger nå i tysk oversettelse («Rom und die Juden», Verlag Herder, Freiburg, 1967), etter at den har blitt utgitt og vakt betydelig oppsikt både i Italia, England, Frankrike og i forfatterens nåværende hjemland, Israel.

Gjennom et alvorlig historisk forskningsarbeid har det vært Lapides hovedhensikt med boka å prøve holdbarheten av de anklager som særlig fra tysk hold ble reist mot Den katolske kirke i sin alminnelighet og pave Pius XII i særdeleshet for å ha tiet når det gjelder nazistenes jødeforfølgelse i Europa. Resultatet er oppsiktsvekkende (og for mange sikkert også overraskende).

Lapide regner med at det i den del av Europa som ble holdt besatt av tyskerne under siste krig levde ca. 8,3 millioner jøder. Av disse var det over 2 millioner som unngikk Hitlers dødsmaskin. Halvparten av disse 2 millioner overlevde ved flukt eller emigrasjon til den frie verden mens det ennå var tid. Men minst 1 million greide å overleve i Hitlers Europa. Hvordan kunne dette være mulig, når vi husker med hvilken uhyggelig effektivitet nazistene arbeidet for å virkeliggjøre sin «endelige løsning» av jødespørsmålet? Lapide svarer:

«Den katolske kirke muliggjorde under Pius XII's pontifikat at minst 700 000, sannsynligvis nærmere 860 000 jøder ble reddet fra den sikre død i nasjonalsosialismens hender. Det var som om dette korstog hadde som mål å gjøre delvis bot for fortidens fiendtligsinnede holdninger. Så små disse tallene enn måtte være sammenliknet med våre 6 millioner martyrer, hvis skjebne ligger hinsides enhver trøst, så overstiger disse tall langt de som kan tilskrives andre kirker, religiøse institusjoner og hjelpeorganisasjoner til sammen. Dessuten står de i påfallende kontrast til den utilgivelige ubeslutsomhet og hykleriske ordets tjeneste fra organisasjoner utenfor Hitlers innflytelse, som utvil-

(Forts. side 194.)

Kardinalen fotografert for et par år siden sammen med pave Paul.

SUENENS OM KURIES ANSVAR

Om reformen av kirkeretten mente Suenens at den kirkelige lovgivning fremdeles lå langt etter utviklingen i det moderne liv.

Kardinalen streifet også spørsmålet om pavevalg og sa: «En dag vil et slikt valg finne sted i lyset av den biskopelige autoritet.»

Utnevnelsen til kardinal i Kirken ble også berørt. Han mente at de objektive kriterier i en slik utnevnelse er ukjent og står utenfor enhver dialog. Det gjelder å finne ut om den tradisjonelle fremgangsmåten er i kollegialitetens og det annet Vatikan-konsils ånd eller ikke, sa han. Etter hans mening vil det være bra om dette spørsmål og Guds folkets mening angående samme punkt kan granskes nærmere.

● Den kjente britiske katolikk, parlamentsmedlem og journalist Norman St. John Stevas har kommentert kardinalens uttalelser i London Times. Han karakteriserer intervjuet som en «teologisk sprengladning».

Kardinalens ord kommer til å gi nytt mot til mange katolikker verden over som vil kjempe for reform og fornyelse, skriver han. Vi har mistet troen på at hierarkiene kan iverksette fornyelsen. Men når meninger som dette offentliggjøres med den største åpenhet av en ledende personlighet innen teologien, av en som tilhører kardinalkollegiet er det ennå håp når det

De uttalelser kardinal Suenens har kommet med (som en britisk kommentator har kalt «en teologisk sprengladning») ble gitt til det franske tidsskriftet *Informations Internationales Catholiques*. Den kjente kirkeleders ord har sikket som siktepunkt den kommende bispesynode i Roma i oktober måned og er de siste ukene blitt studert med oppmerksomhet og interesse verden over.

gjennom sentraliserte regjeringssystemet det idag er omgitt av.

Om problemet angående pavens prioritet og den biskopelige kollegialitet, sa kardinal Suenens blant annet i intervjuet at det var i Konsilets ånd når Rom konsulterte de lokale kirkeene. Han oppfordret til samarbeide når det gjaldt viktige dokumenter som er av betydning for hele Kirken. Til det burde man også ta kvalifiserte legfolk med på råd.

● Kardinalen kom inn på samarbeidsprinsippet mellom biskopene og de troende og understreket i denne forbindelse at både prestene og legfolk må få større medbestemmesrett ved valg av biskoper. Av biskopene selv måtte man kunne forlange at de ikke bare i teori, men også i praksis er klar over at en rekke problemer ikke kan løses bare ved hjelp av autoritet, men i samarbeide med prestene og legfolket.

Kardinalen beskjeftiger seg i intervjuet med Kirkens enhet i lys av det annet Vatikan-konsil. Han mener at dagens krise skyldes det faktum at Kirkens forståelse av seg selv i Konsilets ånd langt fra har satt spor etter seg i dens administrasjon og styringsform, spesielt da i den romerske kurie. Han ser en løsning i en virkelig kollegialitet og et sant medansvar for hele Guds folk på alle plan, heter det i KNA's sammendrag.

Kardinalen går utførlig inn på dagens uroligheter innen Kirken og poengterer at de spørsmål som blir reist særlig gjelder den romerske kurie. I grunnen berører de også imidlertid enhver autoritet. De mange anklagene munner alltid ut i denne ene bebreidelsen: evangeliets renhet sviktes. Man er ikke åpne nok for det guddommelige.

Den nåværende uro må forstås som en oppfordring til å frigjøre seg fra alt som står mot enkelhet, frihet og kristent brorskap.

● På spørsmål vedrørende kritikken av kurien, anfører Suenens at det å kritisere kurien som system ikke er ensbetydende med å dra kurien eller pavedømmet i tvil:

Pavedømmet kunne løse sin universelle oppgave meget bedre hvis det ikke var bundet så sterkt til det helt

NYTT CARITAS-PROJEKT

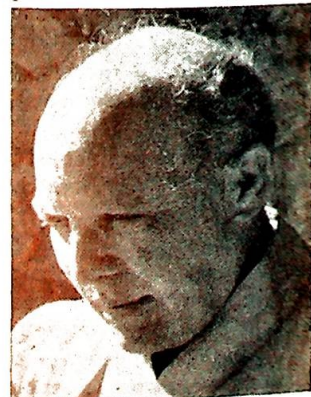
Norsk Utviklingshjelp har gitt en bevilgning på 396 000 kroner til Caritas Norges annet store Afrika-projekt, et kostholds- og helsesenter i Kamuli, Uganda.

I ansøkingen om et investeringstilskudd til et slikt senter ved Franciscan Missionary Sisters sykehus i Kamuli, skrev Caritas-lederen, pastor Harald Taxt bl. a.:

— Som bekjent har Caritas Norge i 1967 mottatt et investeringstilskudd til Franciscan Missionary Sisters' sykepleieskole i Kampala. Skolen er fullført i overensstemmelse med planene og tatt i bruk i januar 1969.

Den samme Søsterkongregasjon har siden 1915 foruten Nsambya Hospital i Kampala også drevet et hospital i Ka-

muli i distriktet Busoga i Buganda. Hospitalet har 200 senger. I området finnes det bare ett sykehus til, med 50 senger. Distriktet er på ca. 10 000 km² og har en

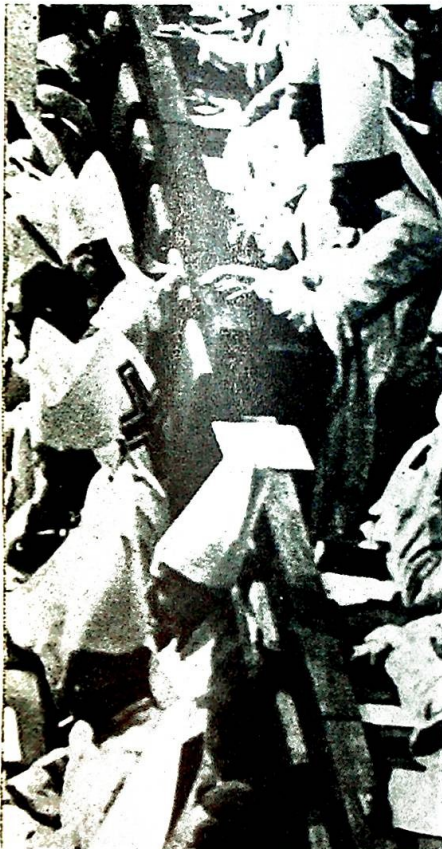

Pastor Taxt.

DEN ROMERSKE OG DAGENS KRISE

gjelder det kirkelige «establishment». For oss ligger artikkelens betydning i kardinalens person og det han sier.

Den kjente engelske katolikk drøfter derefter de enkelte punkter i intervjuet med kardinal Suenens og nev-

ner blant annet kardinalens forventninger om samarbeidet mellom paven og de nasjonale bispekonferanser — et samarbeide hvor også kvalifiserte legfolk skulle delta.

Kardinalen er for taktfull til å si at nettopp det faktum at man ga avkall på en slik arbeidsform når det gjaldt rundskrivelsen om fødselskontroll var grunnen til at den ble så lite troverdig for mange.

St. John Stevas nevner også kritikken av «Osservatore Romano» i intervjuet på grunn av bladets ensidige beretninger om kirkelige kontroverser og sier med et sitat: «Når man bare hører en klokke, oppfatter man bare en tone. Men det gis imidlertid tider hvor man foretrekker å høre et helt klokkespill.»

● Etter at han har sitert flere av kardinalens uttalelser om kuriereformen, oppgaven for de apostoliske diplomater og fornyelsen av den kanoniske rett, kommer han med følgende konklusjon:

Kardinalen vil sikkert bli beskyldt for å ha vist seg uloyal mot paven ved å uttrykke seg slik han har gjort i intervjuet. Men sannheten er nøyaktig den motsatte: Det er ikke minst kardinalens fortjeneste at han med sine uttalelser har antydnet for Den hellige stol hvilken vei Vatikanet må gå for å opprettholde sin posisjon og sin prestisje i vår verden.

anslagsvis befolkning på ca. 430 000. Store deler av området er malariabefengt myrland. Ca. 70 % av befolkningen mangler skolegang og utdanning og befolkningens liv bestemmes stort sett av stammetradisjoner og overtro. Befolkningen er uvitende om den rette bruk av jorden og overalt hersker fattigdom, sykdom og underernæring. På grunn av overtro blir de disponible næringsmidler ikke tilstrekkelig utnyttet. Fjærfe og egg f.eks., er tabu for kvinner fordi de etter overtroen blir sterile av denne føde. Underernæringen skyldes først og fremst at hovedføden er «Matoke», en slags bananer som inneholder bare 1 % proteiner. Der dyrkes også en del bønner og jordnøtter, men befolkningen vet ikke hvordan disse kan lagres og produktene må derfor selges. Sanitæranlegg er stort sett et ukjent begrep og hvor de finnes blir de ikke

tilstrekkelig utnyttet. Malaria og innvoldsorm bidrar derfor sterkt til den dårlige helsetilstand og den alminnelige underernæring. Det er lite industri i distriktet. Noen få bedrifter til foredling av kaffe og enkelte bomullsspinnerier kan bare absorbere en liten del av den mannlige arbeidskraft og gir dessuten bare sesongarbeid.

De 250 hospitalsenger som ialt står til rådighet for distriktets befolkning er langt fra tilstrekkelig. For å avhjelpe nøden gir Franciscan Missionary Sisters' hospital i Kamuli også poliklinisk behandling til ca. 350 pasienter pr. dag. Av disse pasienter er ca. 150 gravide kvinner, ca. 150 barn og ca. 50 andre tilfeller. 60 % av barna behandles for underernæring og derav følgende «Kwashiorkor». 20 % av barnedødeligheten skyldes underernæring.

(Forts. side 195.)

EN KLOVN

Øyeren virker så vidunderlig fredelig. Særlig sett fra kapellet på Mariaholm.

Bare noen småfugler. Og solen som av og til dypper haken ned i vannet og laver krusninger og varme blink.

Fred.

Vidunderlig fred for oss som kommer fra bymas og middagsavisenes overdimensjonerte og vanvittige fortolkninger av dagens verden.

Men selvfølgelig skulle noen begynne å «fortolke» Øyeren også, det var vel ikke til å unngå.

En representant for de kommunale myndigheter i Spydeberg sa under middagen ved innvielsen av Skolesenteret noe om at bygningen lå i en god bygd.

Og ikke var bygda så avsides som man skulle tro heller, se på Øyeren for eksempel.

Engang sto det et sjøslag, et virkelig sjøslag på Øyeren. Sa han.

Og det har også herjet sjørøvere på Øyeren. Sa han.

Jeg så meg forsiktig omkring, utlendingene våget jo ikke å kny. De var ikke sikre, selv om noen av dem er halvt nordmenn.

De fleste var dessuten høflige.

Men jeg fanget øynene til formannen i et av menighetsrådene og skjønnte at han ihvert fall hadde det gøy.

Nåja, hvorfor ikke et sjøslag? Vi kan ikke flykte likevel, det er dessuten ikke meningen.

Men hvem skulle tenkt seg at problemet krig/vold skulle dukke opp i form av et sjøslag på snille Øyeren?

Man går i fure hvor man går.

Eller kanskje det var en spøk som jeg ikke forsto?

LØSSALG AV ST. OLAV

i Grundt Tanums Bokhandel, Universitetsbokhandlene i Sentrum og på Blindern.

MARIA- HOLM

FOTO:
HELGE MÜLLER

TROEN I - - -

(Forts. fra side 185.)

ber mot og samtidig den kilde som all dens kraft springer ut av.

Nå kan det nok tenkes at apostolisk engasjerte kristne finner denne lære nok så drøy. Arbeidet for sjelenes frelse og alt hva dette fører til i misjonen, på det karitative og det sosiale område er da mer viktig enn å gå til kirke og sitte der og syng salmer og oppbygge hverandre?

Vi forstår denne innvending og kan sympatisere med den. Visse salmer er et problem. Men innvendingen vender seg egentlig ikke mot liturgien, men mot en karrikatur av den. Sant nok, enkelte konfesjonelle miljøer er så altfor ofte tilbøyelige til å blande og forvirre den evangeliske broderkjærlighet med smaken for møter gjennomtrengt av huslig sentimentalitet. Men dette har ingenting med liturgi å gjøre. En svermerisk estetisme som vil gjøre liturgien til en høykirkelig paradeplass for utvalgte åndelige gourmander har heller ikke noe med liturgi å gjøre.

Kirkens liturgi har en langt mer fundamental kristen betydning. Formålet med det apostoliske arbeide er jo dette: å bringe alle som gjennom troen og dåpen er blitt Guds barn til å komme sammen og i Kirkens midte prise Gud, ta del i offeret og innta Herrens måltid for så å bli gjort til et evig offer for Herren og i det praktiske, daglige liv å bære Jesu død med oss i vårt legeme i kjærlighetens tjeneste. Liturgien hører da ikke bare til kristendommens periferi. Den hører til kristendommens vesen som er bestemt av Kirkens sakramentelle struktur. Men om liturgien skal bære frukt i oss og ved oss i andre, må man vite hvordan man skal benytte seg av denne Guds gave. Deltagelsen i liturgien er ikke bare et spørsmål om å kjenne alle riktige svar i gudstjenesten eller om å ta del i menighetens sang eller om å utføre alle de foreskrevne liturgiske geberder som om en var en erkeengel. Li-

Disse bildene er fra det nye skolesenteret Mariaholm ved Øyeren. På denne side to bilder fra kapellet — på neste side tuntreet som biskopen plantet og glimt fra peisestuen og fra ett av soverommene. — Bildene ble tatt i forbindelse med innvielsen av stedet av Helge Müller, Mariaholmkomiteens PR-mann i byggeperioden.

turgi skulle heller ikke blandes sammen med skrupuløs overholdelse av sermonele forskrifter av angst for at det hele ellers ville være ugyldig. Med de beste hensikter ellers kan en klosset sakramentalisme komme farlig nær den skjæreste overtro. Og det i og for seg ubestridelige riktige og unnnværlige prinsipp om at sakramentene virker «ex opere operato» kan, om drevet for langt og brukt kritikkløst, drepe all sann religiøsitet. Det er viktig også å overholde liturgiens ytre former — men det er likevel bare de ytre former av en gudstjeneste som må være en tjeneste «i ånd og sannhet». Vi må derfor komme til de liturgiske handlinger og feiringer og ta

del i dem besjelet av et rett sinnelag som er troens og omvendelsens kostbare frukt. Våre sinn må samsvare med vår røst slik at vår vilje kan få samarbeide med nåden vi mottar i liturgien, i kristen kjærlighetstjeneste og medmenneskelighet.

Også for vårt liturgiske liv gjelder «de gode frukters» strenge målestokk. Hvis vi i dagliglivet bevarer hva vi har grepet i liturgien og blir mer og mer ett hjerte i tjenende kjærlighet mot alle som møter oss, da er liturgien hva den må være og virkeliggjøres gjennom den menneskenes helliggjøring og Guds forherligelse i Kristus som er siktepunktet for hele Kirkens gjerning.

VALFARTEN TIL STIKLESTAD

St. Olavs-laget i Trondheim arrangerer i år fellesreise med buss til Stiklestad søndag 27. juli. Det blir ordnet med innkvartering i Trondheim for de som trenger å overnatte.

På Stiklestad vil det denne dagen være rikelig anledning til å kjøpe kaffe, leskedrikker og mat. Det blir også anledning til å overvære det kjente «Spillet om Heilag Olav» før tilbakereisen.

En vil minne om de store velsignelser Olavsdyrkingen har gitt vårt folk, helt fra Stiklestad-slaget og gjennom hele den katolske middelalder. Også fra vide rundt i Europa kom pilegrimer, på bots-ferd eller for å søke legedom ved Hellig Olavs skrin, og overleveringene om de mange som har fått hjelp ved hans forbønn, er mer enn en myte.

Derfor bør Stiklestad-valfarten atter få en sentral plass i norsk kirkeliv.

OLAV GEBHARDT

UNGDOMSSEMINARET

I omtalen av valgene på nytt styre i Norsk Katolsk Ungdomsforbund (nr. 11) falt et navn ut: Anneken Henriksen.

Red.

PAVELIG FORTJENSTMEDALJE

Arkitekt Axel Kollerud, MNAL har mottatt «Pro Ecclesia Et Pontifice» for sin innsats for den katolske kirke i Norge. Han har i over 40 år vært medlem av et råd for St. Olav-kirken i Oslo.

Karneval i Akersveien

Katolsk og protestantisk ungdom i Oslo holdt nylig karneval i ungdomslokalene i Akersveien 5.

Hvilket forøvrig gir oss denne ideen: Hvorfor ikke arrangere et formidabelt, inter-konfesjonelt karneval før fastetiden 1970?

Red.

DE KRISTNE OG RASEPROBLEMENE

Fra VÅR KIRKE tillater vi oss å gjengi noen linjer av en London-artikkel av Victor Anderson:

«For flere og flere fargede står kirken i dag med anklagen rettet mot seg fordi situasjonen er slik den er. Dels fordi kir-

kene i mange land er en del av den etablerte hvite ordning, som har utsuget, og som fortsetter med å utsuge, de fargede. Og kirken sier ikke fra om dette. Noen steder støtter kirkene endog teologisk de krefter som undertvinger. Men dels også fordi noen kirkesamfunn har bygget sin økonomi på samfunnssystem som medfører urettferdighet for de fattige, og de fattige er ofte fargede —!

Vi vil vel her på berget vise fra oss mange av disse problemstillingene. Vi rasediskriminerer ikke! Kom det noen fargede til våre kirker, ville vi ta i mot dem. Fargedes barn ville sikkert få gå på våre skoler.

Men sier vi fra til våre kristne brødre og søstre i de kirkesamfunn vi har kontakt med? Hva snakker vi f. eks. med de

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	} Bergen
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	} Hammerfest
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	} Hønefoss
St. Franciskusøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	} Lillestrøm
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	} Tromsø
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikals Kirke	} Trondheim
St. Mikals Prestegård	
St. Theresia Hosp.	} Tønsberg
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	} Tønsberg
St. Magnus prestg.	
St. Elisabeths Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Trondheim
Bispegården	
St. Olavs Kirke, Bispegården	} Tønsberg
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinikk	

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

FLY

SAS

St. Olav —

katolsk tids-

skrift med

24 nr. i året.

(25 kr.)

lutherske kirker i USA om, når vi treffes på kammeret?

Spør vi den anglikanske kirken om den investerer penger i Syd-Afrika? Den katolske om hvor store jordeiendommer den har i Syd-Amerika, hvor opprøret i dag nettopp er rettet bl. a. mot jordeierne? Den metodistiske kirken samme sted?

Spør vi våre myndigheter hvordan vi uten å si noe kan stå i forsvarsfellesskap med Portugal, som i Angola og Mosambic . . .? De fargede over hele verden stiller disse spørsmålene, og de spør hvorfor vi er tause. Har vi mon tro en liten del av ansvaret for at situasjonen nærmer seg en katastrofe?

Hvordan ville vi forresten reagere hvis vi fikk noen hundre tusen fargede i Norge, som skapte arbeidsløshet for hvite? — Som skapte trengsel i klasserommene i skolene våre? — Som ikke ville integreres i det norske samfunnet, men fortsette med sin egen kultur? — Som giftet seg med våre døtre og sønner? — Eller som ikke giftet seg med dem hvis . . .?

Det er lett å si seg fri for raseproblemer, så lenge vi ikke har dem selv.»

«Men alt nå kan en slå fast at hvis det ikke skjer en radikal og hurtig forandring i de hvites — og i de enkelte kristnes — holdning til andre raser, så går vi raskt mot en katastrofe.»

PAVE JOHANNES-

(Forts. fra side 184.)

dige avskaffelse, er noe nær ugjennomsførlige dersom en ikke samtidig går til en så altomfattende nedrustning at den også når menneskenes hjertes; med andre ord, dersom man ikke i enighet og oppriktighet arbeider på å fjerne frykten og krigs-

Johannes XXIII — karikaturen.

psykosen. Det forutsetter at man erstatter den grunnsetning som hevder at freden er et resultat av likevekten i rustninger, med det prinsipp at den sanne fred bare kan bygges i gjensidig tillit. Vi mener at dette målet kan nås; fornuften krever det, det er ønskelig i seg selv, og det vil være til den største gagn for alle.

For det første dreier det seg om et mål fornuften setter opp for oss. Saken er klar for alle eller burde være det: Det

(Forts. n. side)

FRANSISKUSHJELPEN

lukket fra

1. juni til 1. september.

Menighetspleien

har midlertidig sitt kontor på St. Josephs
Institutt hver onsdag fra kl. 11—12.

KATOLSK INFORMASJON

P hoks 3664 gl.b. Oslo 1.

VENNLIGST LES DETTE!

Bokhandelen vil være lukket i hele
juli måned.

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo

Katolsklede rejsler 1969

Sct. Annæ Rejsler:

Kulturperler: 4/10—18/10 — Firenze—Assisi—Rom — 15 dages flyreise — fuld pension Firenze og Assisi — ½ pension i Rom — 2 busrundture. Pris: kr. 1195,—.

Rejsleder: pater Laurits Brunicardi, Næstved.

Program og nærmere oplysninger fås hos: lærerinde Annie Rastrup, Amagerbrogade 45. 2300 København S. Tlf. SU 86.

Pastor d'Auchamps Romrejsler:

13/9—28/9 — Rom—Assisi — 15 dages flyreise — fuld pension. Pris: kr. 1275,—.

Rejsledere: Fru Elise Schwartz med assistance af en præst.

Program og nærmere oplysninger fås hos: Pastor Paul d'Auchamp, Vandtårnsvej 11, 2860 Søborg. Tlf. 690 301.

Den nordiske Valfart med fly til Lourdes:

6/9—12/9 — 7 dages flyreise. Pris: kr. 920,—. Særpris for syge: Asile Notre Dame. Pris: kr. 730,—.

Gejstlig leder: Msgr. Knud Ballin. Læge og sygeplejersker følger de syge.

Program og alle oplysninger: Fru L. Samson, Barsehøj 25, 2900 Hellerup. Tlf. Ge 6341.

eller: Translatør, C. Lærche Nielsen, Bredgade 69, 1260 København K. Tlf. PA 2539.

som gjelder blant enkeltmenneskene innbyrdes, gjelder også statene imellom; mellomværender kan ikke gjøres opp med våpenbruk. De må avgjøres med fornuften som rettesnor, det vil si i samsvar med sannhet og rettferdighet, praktisert i oppriktig samarbeid.

For det annet er det et gode som er verd å ønske seg for dets egen skyld. For er der i virkeligheten noen som ikke har som sitt inderligste ønske å se krigsfarene jaget på flukt, freden trygget og stadig sikrere garantert?

Og endelig ville intet være mer gagnlig enn et slikt resultat. Freden tjener alle: de enkelte, familiene, nasjonene, hele menneskeheten. Pius XII's manende ord ringer Oss ennå i ørene: «Med freden er intet tapt, med krigen kan alt være det.»

Derfor, som Kristi Jesu stedfortreder, han som er verdens Frelser og fredens opphav, holder Vi det for Vår plikt inn-trengende å oppfordre alle mennesker og i særdeleshet regjeringene til ikke å spare noen anstrengelse for å gi verdensbegivenhetene en retning som svarer til fornuft og medmenneskelighet. Med denne formaning gjør Vi Oss til tolk for hele menneskehetens inderligste lengsler, og uttrykker dermed også hva Vårt eget hjerte inngir Oss i sin iver for alles vel.

Nå må forsamlinger med den høyeste myndighet og av den største kompetanse ta opp til alvorlig studium hvordan man skal nå frem til en internasjonal likevekt som virkelig er mennesket verdig, en likevekt på basis av gjensidig tillit, oppriktige forhandlinger og troskap mot inn-gåtte avtaler. Saken må gjennomtenkes fra alle sider, inntil man finner frem til det som kan bli utgangspunktet for oppriktige, varige og fruktbare overenskomster.

Vi for Vår del vil uopphørlig nedkalle Guds velsignelse over dette arbeidet, i bønn om at det må gi positive resultater.»

RØSTER I KIRKEN-

(Forts. fra side 187.)

somt råde over langt større muligheter for å redde jøder mens det ennå

var tid til det: det internasjonale Røde Kors og de vestlige demokrater.»

Allerede dette sitatet har gitt an-tydning om at det her ikke er noen jødisk renegat som er ute i katolsk ærend. Lapide glorifiserer verken pa-ven, pavedømmet eller Den katolske kirke. Han kjenner meget godt det be-lastede forhold som har eksistert mel-lom jødedommen og kristenheten. Han vet at det ikke bare var middel-alderpaver som lå under for fordøm-mer mot jødene, men at de også fin-nes i nyere tid. Hele bokens innled-ning handler om dette.

Hva bygger forfatteren sitt resul-tat på? Foruten den allerede nevnte omfangsrike internasjonale litteratur, har han særlig benyttet viktige doku-menter fra det Sionistiske Sentral-arkiv ved det hebraiske universitet i Jerusalem og fra det israelske minne-sted Yad Vashem (et forsknings- og dokumentsentrum for nazitidens of-re), likeledes har italienske arkiver stått til hans disposisjon.

«Fra dette samlede antall på over 1 million overlevende jøder har jeg trukket alle troverdige påstander om

redningsaksjoner som er kommet fra de protestantiske kirker (hovedsake- lig i Frankrike, Italia, Ungarn, Fin-land, Danmark og Norge), de orto-dokse kirker (først og fremst i Ro-mania, Bulgaria og Hellas), likeså de som ble reddet av kommunister, men-nesker som selv kaller seg agnosti-kere og andre ikke-kristne personer. Tallet på jøder som Den katolske kirke har bidratt til å redde forblir minst 700 000, sannsynligvis ligger det nærmere et maksimum på 860 000(!).»

Gang på gang understreker Lapide at det i Hitler-tidens Europa ikke en-gang tilnærmelsesvis fantes en insti-tusjon som gjorde så meget for jø-dene som Den katolske kirke. Hva så? Skal alt dette tjene katolsk selv-tilfredshet og rettferdiggjøre en ofte tvilsom fortid? Det finnes det ikke noe grunnlag for. Men i *det minste* kan Lapedes bok vise oss den uhyg-gelige ensidighet i mange av de an-grep som i sin tid ble rettet mot Den katolske kirke i denne forbindelse.»

(Lektor Trygve Andersen i en kronikk i Dagbladet.)

BERGEN		
Gode Bergens-firmaer	1/8 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482 BERGEN	
HOPSDAL & DAHL A/S Aut. Installatør, Radio- og Utstysforretning TORNØEGÅRDEN - BERGEN	K. & J. SOLHEIM Kjøtt - Pålegg - Delikatesser Egen Pølsefabrikk Solheimgt. 25 Tlf. 99 016 Bergen	
ERLING KRAGE A/S PRYD- OG BRUKSKUNST Bergen Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»		
 VESTA · HYGEA MED TANKE PÅ FREMTIDEN	FLYGEL · PIANO ORGELFABRIKK Dan Hansensgt. 9 BENZON A/S En gros · Telefon 10 106	 Eches Farvehandel NYGÅRDSGT. 19

NYTT CARITAS-

(Forts. fra side 189.)

Prosjektet går ut på oppførelse av følgende rom:

«Malnutrition Unit» beregnet på tidligere innlagte barn hvis helse må bygges videre opp for å få bukt med underernæringen:

- a) en sovesal med 20 senger
- b) et spiserom

- c) et lekerom
- d) badeværelse og W.C.
- e) kjøkken
- f) overbygget lekeplass.

«Demonstration Unit». I tillegg til hel-sesenteret for de underernærte barn må det bygges opp en undervisningssektor. Planen er at mødrene her skal få opplæring i kosthold og helsestell, lagringsmåter, hygiene osv., slik at tilbakefall etter at barna er kommet hjem kan forhindres og nye begreper om helse og hygiene kan bli utbredt. Denne avdeling vil bestå av:

- a) et klasserom
- b) et demonstrasjonskjøkken
- c) et lagringsrom for næringsmidler
- d) et rom for audio-visuelle hjelpemidler.

Prosjektets totalomkostninger ble beregnet til 456 300 og Caritas søkte Direktoratet om ca. 396 000 kroner. Caritas har av midler innsamlet til dette prosjekt selv 60 000 kroner, og Fransiscan Missionary Sisters for Africa skal dekke driftsutgiftene.

□ □ □

STØTT ST. OLAV

GI ET ÅRSABONNEMENT (kr. 25)
TIL EN VENNINGE ELLER VENN

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II
Tlf. 33 36 24 - Oslo
Tlfgr.adr.: RUSTFRYKNUT

TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsvet 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

OSLO

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER

Jens J. Andersen
TØYENGT 2, Oslo

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05
Privat 55 77 87 - 69 43 72

ØVRE SLOTISGATE 8, OSLO

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedrørende adresseforandring, kontigent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48.

Knekk - knekk

Må det sies? Det er en fin form for medmenneskelighet — som det nå heter — å få folk til å le. Ordtaket har mer rett enn det selv sier: En god latter ikke bare forlenger, men *forbøyer* også livet. Det kan, som alt annet, gjøres sjuket eller perfekt. Når det er kunst, hva det ikke ofte er, kan det være stor kunst, og røre ved noe av det dypeste og mest befriende i vårt vesen som mennesker: Dyr ler ikke, tyskerne sier med rette *tierisch Ernst* — alvorlig som et beist.

Franskmennene, som gjerne har mer sans for det elegante og bitende vidd enn for det *vi* vanligvis forstår ved humor, har levert noen gode filmkomikere i de siste 10—15 årene. Den groteske hissigproppen *Louis de Funès* har fått sine mange dyrkere også hos oss — ubetalelig på sitt beste, men ikke alltid helt kresen. Surrealisten *Darry Cowl* har vi mindre sans for — hans hektisk snølete bruk av det franske sprog er da heller ikke eksportvare. I en særstilling, som fornemme satirikere og ærgjerrige perfeksjonister, står *Jacques Tati* og *Pierre Etaix*. De lager selv sine uhyre gjennomtenkte filmer, der intet er overlatt til tilfeldigheten, og hvor tendensen er så klar, at den inngår i den store chaplin'ske tradisjon: Den lille mann, som har rett overfor det idiotiske, umenneskeliggjorte samfunnet vi andre utgjør og aksepterer. Det er det ekte klovneri, dvs. en logikk som blir komikk simpelthen ved å vendes opp ned: En blomst og litt vemod mot en elektronisk hjerne.

Pierre Etaix ble vi her hjemme først oppmerksomme på gjennom hans «På frierføtter» (*Le Soupirant*), og det er den samme uheldelig romantiske figur han fører videre i denne nye filmen, «Den store kjærligheten». Her frir han ikke. Til sin litt vemodige overraskelse blir han derimot gift — i filmens første scene. Og så begynner ekteskapets hverdag — som så mange småborgere er han ikke bare blitt gift med en pike, men med en

Pierre Etaix og Annie Fratellini i DEN STORE KJÆRLIGHETEN

hel familie som herser med ham, en svigerfar-bedrift (et farveri!) som kjeder ham, en underskriftmappe, en beskjeden sjefsrolle, og en aldrende sekretær. Da hun utskiftes med en ung, våkner romantikerens hjerte til drømmen om den blå blomst.

Med uforlignelig humor, og en fantasi-rikdom som ikke svikter ham et øyeblikk på de 86 minutter filmen varer, kler *Pierre Etaix* dette banale temaet i sin elskelige ironi. Meget morsom er hans gjennomgående hoved-effekt: Å kle romantikeren og drømmeren *Pierre's* villete og hemmeligste strøtanker i øyeblikkelig, bastant bildevirkelighet. Dette er en lek mellom det synlige og fantasien

som stadig bringer latteren frem, og som bare filmen kan prestere: Det rike register av muligheter for det videre handlingsforløp kommer i rask rekkefølge, og vrakes for våre øyne som umulige — det er en virtuos serie situasjons-blinker fra en mann som skyter suverent med sitt kamera.

Pierre Etaix har lært en god del av andre. Han har en ansikts- og kroppsbeherskelse som minner adskillig om mimens mester *Félicien Marceau*. Og som alle store komikere bruker han *stillheten* — den ord- og lydløse handling. Hos *Chaplin* har han funnet hjertelaget og vemodet over menneskenes dårskap — gjennemsnitts-mennesket som er «fremmedgjort» fordi det er for godt og sart for den barske verden. Og hos *Tati* har han funnet ironien — det skarpe blikk for det trivielle og lurvete ved alt som *bare* er «korrekt». Hans symbol-fantasi er slående: Der er en scene hvor *Pierre* sitter mellom sin svigerfar og sin svigermor og spiser nøtter, ved slutten av et måltid. Den ene nøtteknekkeren går automatisk rundt og rundt — knekk, knekk, knekk. Samtidig «konverserer» de — den låten er omtrent like meningsfylt: Knekk, knekk, knekk. Det er mennesker som for lengst er døde, og bare ikke har vett til å legge seg ned. Er det rart at han fristes ille til å bryte ut, når poesien kommer inn i hans liv? Han bryter ikke ut. Men se selv. Uevnte de mange gode støtte-skuespillere.

brm.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.,
Mirjam Knollmüller C.S.J.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.
Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene. Kr. 25 pr. år, kr. 12.50 pr. ½ år. Ulandet kr. 30.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.